

ВИРТУЕЛНИ СВЕТ ФИНАНСИЈА

НОВИ РУДАРИ И БИТК

Вест која је почетком марта обишла планету гласила је – јединица дигиталне криптовалуте биткоин премашила је први пут вредност једне унце злата. Трговина је тог дана окончана у тренутку када је биткоин вредео 1,268 долара, а унца злата 1,233 зелених америчких новчаница.

У наставку вести Би-Би-Си је пренео да је том скоку највише допринео раст потражње за биткоинима у Кини, чије власти упозоравају да се дигитална валута користи за извлачење новца из земље. За упућене то је, кажу, био нови шок, нарочито за скептике, који у месецима иза ни су инвестирали у то виртуелно средство плаћања, а тиме и пропустили фину зараду, а за оне друге („о чему се ради?“) то је још само једна кућа у шпанском селу, покривена ћерамидом из поткозарског села Врбишница.

Како год, прича о тој криптовалуте или виртуелном новцу, ових дана актуелна је чак и код нас, иако је мало оних који уопште знају о чему је реч. Шта је биткоин, како је настао, како ради, како му се одређује вредност и како тај свет уопште функционише?

Кад је криза – биткоин!

Упућени тврде да је прича о криптовалутама само наставак саге о економији и размени добара у људском друштву, и то тако што је интернет омогућио нове странице у тој причи која траје откад је и човека.

У временима економских турбуленција, постало је правило – упућени људи купују биткоине. Светски економски стручњаци крстили су га као „фонд за катастрофе“, јер се потражња за њима повећава увек кад светска економија западне у кризу. У 2016. његова цена је порасла, а на питање да ли ће у 2017. години достићи рекордну вредност, експерти кажу да хоће.

Друштво за информатику Србије и Машински факултет у Београду организовали су крајем фебруара, пред три стотине учесника, што је, тврде, досад највећи број посетилаца на једној стручној трибини, округли сто „За и против биткоина“.

Могло се чути доста тога, па и да је реч о децентрализованом систему који је изврсно конципиран и добро функционише, али да биткоин нема све функције новца и претежно се користи у спекулативне сврхе, јер зарађујете или губите на променама његове вредности.

НОВИ САД КАО СРПСКИ „БИТКОИН ЦЕНТАР“

Да Нови Сад предњачи у домаћем „биткоин универзуму“, потврђује и податак да је школарину у новосадској Е-гимназији могуће платити управо том виртуелном валутом.

„С обзиром на то да је настава у нашој школи базирана на информационим технологијама, а овакав начин прикупљања новца све је популарнији међу нашим ученицима, одлучили смо да им понудимо и могућност плаћања дигиталним новцем“, рекао је за један информатички портал Небојша Јовановић, директор Е-гимназије.

Он подсећа да је за прикупљање виртуелног новца неопходан јак рачунар, а да треба бити спреман и на далеко већи рачун за струју.

„Рачунар би, поред осталог, требало да има напајање од бар 1.000 вати и добро хлађење, а такав кошта око 4.000 евра. С њим, зарада би била од 50 до 100 долара месечно. При том, неопходно је да имате довољно брз интернет, а на рачунару који тражи биткоине није могуће отворати ниједан други програм“, објаснио је Јовановић.

ОИИИ РЕВОЛУЦИЈА

За потпуне лаике, једна од најпознатијих криптовалута, биткоин, настала је 31. октобра 2008. године. За разлику од земаља као што су Боливија, Еквадор или Бангладеш, у којима је забрањен као валута, у многим државама, међу којима су САД, Канада, Јапан, Велика Британија, Немачка, легалан је и званично прихваћен. Није под контролом ниједне светске централне банке, због чега није подложен манипулацијама на тржишту.

Рударење и процесорски рад

Следи део тежи за разумевање: за његову производњу потребан је софтвер који додељује биткоин као награду корисницима који, нудећи своје компјутере, учествују у процесу верификације и снимања биткоин трансакција у оквиру „blockchain“-а. Процес производње биткоина зове се „рударење“, а успешни „рудари“ награђују се провизијама и новокреираним биткоиинима.

С обзиром на то да је за генерисање једног блока потребно много времена, тако да је индивидуално рударење захтеван и дуготрајан процес, често се на интернету данас могу наћи агрегатори процесорске снаге, односно места на којима можете удружити свој процесор с осталим који тренутно рударе. Ти сервиси називају се „рударски басени“ или „Mining pools“.

Реч је о процесу којим се део снаге процесора рачунара позајмљује систему, а он, решавањем математичких операција, верификује трансакције у виртуелној валути. Алгоритам за производњу направљен је тако да у сваком тренутку убацује у оптицај одређену количину биткоина, која се дели на све који у том тренутку „рударе“. Што је више „рудара“, теже се долази до виртуелне валуте – објашњавају стручњаци.

Иако изгледа потпуно магловито, да није само тако, већ је прича и перспективна, потврђује случај Новосађанина, о коме пишу посетиоци интернет форума који се баве криптовалутама, који је купио чак 30 рачунара који „копају злато“ (рударење) на интернету да би скупио што више виртуелног новца. Ничим потврђени подаци говоре да је скупио чак 1.800 биткоина, који вреде око 1,5 милиона евра, али их је (у погрешном тренутку) продавао знатно јефтиније.

Неко је цитирао и изјаву једног програмера како је током процеса потрошња струје велика, јер рачунар непрекидно ради, а процесор кошта око 300 евра, па су се њих осморица удружили и купили исто толико рачунара, које су умрежили и наизменично, свакога дана, други рачунар „копа“ биткоине.

Број уређаја „окачених“ на глобалну мрежу експоненцијално расте.

А шта они раде или шта је то „рударење“, покушао је да приближи и извесни Dai Wei: „Свако може креирати новац уколико јавно емитује решење за претходно нерешени математичко-компјутерски проблем“.

Дакле, „доказ о компјутерском раду“ (proof-of-work) представљен је као легитимно средство за „стварање“ новца. Веровали или не, то је суштина.

Разрада изгледа овако: реч је о једначини која се релативно брзо израчунава користећи сирову снагу процесора. За то је, међутим, потребан одређени процесорски рад. Јако кратак (трајања пар милисекунди), али, ипак, уколико се користи за слање огромног броја и-мејлова (по неколико милиона), то процесорско време умножава се до граница испод исплативости.

Ако сте претходни пасус прочитали неколико пута и имате макар слику како изгледа производња, ред је да утврдимо да је трговина најпознатијом криптовалutom знатно једноставнија, па не морате бити „рудари“ и „ко-

ПОЧЕЦИ БИТКОИНА

Причу о биткоину, као јединственој врсти дигиталне валуте, треба почети од Сатоши Накамотоа. Тај, како се тада представио, тридесетседмогодишњи Јапанац први је развио идеју о биткоину, описујући га као peer-to-peer електронски новчани систем и децентрализовано средство плаћања. Своју идеју проследио је иницијално мејлинг листом сајту metzdowd.com, 2008. године.

Нешто касније, 3. јануара 2009, прва верзија софтвера биткоина „open source“ пуштена је у рад. Медији су и после вишегодишњег истраживања остали ускраћени за одговор на питање ко је анонимни Сатоши Накамото. Наиме, током протеклих година многи ентитети представљали су се као Сатоши, па је највероватније реч о групи људи. Биткоин вероватно није идеја једне особе, већ већег „интернет колектива“.

вати, јер зна тај шта и зашто купује. Чисто да остане забележено, свих пет уводничара на већ поменутој трибини на Машинском факултету (за које се верује да су упућени) изјаснило се да би одмах радо купили биткоине.

Трговина и ризик осцилације цена

Цена? Стручњак за биткоин и директор стартап компаније „Civic“ Vini Lingam предвиђа да ће биткоин до краја 2017. године вредети око 3.000 долара. Звучи примаљиво, у односу на данашњу цену – 1.153 америчких долара. Треба, дакле, знати да велике осцилације у вредности биткоина нису ретке, управо због тога што није под контролом ниједне централне банке која би могла да манипулише његовом вредношћу, као што је то случај с националним валутама.

Његов курс, због велике популарности, свакодневно варира. Када се појавио 2009. године вредео је свега десет долара, више од сто пута мање него данас.

Због поменутих честих и великих промена вредности биткоина многи се упуштају у трговинске спекулације, и, као и на свакој валутној берзи, неки добијају, а неки губе. Аналитичари кажу да је нестабилност ипак велика препрека да уђе у регуларне финансијске токове, јер нико није вољан да прихвати валуту с дневним флукуацијама вредности већом од 10 одсто.

Када се говори о будућност те криптовалуте, бивши шеф америчке централне банке Алан Гринспен сматра да је то балон који ће пући. Ипак, многи други склони су да поверују да је то једна од оних ствари које су у почетку изгледале као бесмислица, али су донеле револуцију. ■

Приредио Владимир ВЈЕШТИЋ

ВАЛУТА БУДУЋНОСТИ ИЛИ..

„Биткоин има потенцијал да замени све светске валуте, како за златне резерве, тако и за све друге примене“, каже Борис Прлић из bitcoin.rs.

Његова вредност контролише се искључиво потражњом на берзама. Биткоин вреди онолико колико су људи спремни да плате за њега, наводи Прлић и подсећа да је можда највећа предност криптовалуте данас то што не зависи ни од каквог централног тела. На питање да ли ће у будућности ипак постојати некаква контрола државе, он одговара одрично: „Макар не директно, дакле, не може ‘искључити’ биткоин, али може регулативом утицати на његову употребу у привреди“, каже Прлић.

пати биткоине“, можете једноставно трговати њиховом ценом на финансијском тржишту.

Купиш јер знаш да ће цена скочити – продаш и зарадиш! Ако знаш коме нудиш, не треба ни много објашња-